

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forenings Aktivitetskalender efterår 2021

Dato	Emne	Fra	Til	Sted
Søndag, 24 okt. 2021	"Puslespil uden kanter" Kom i gang med slægtsforskning – adgang for alle. - Erik Kann	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 03 nov. 2021	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet. Tilmelding nødvendig pga. Covid 19 på tilmeld@bslf.dk	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Tirsdag, 09 nov. 2021	Åbent hus, samarbejde med Danske Slægtsforskere. Adr: Vestermarievej 18 i Vestermarie. Husk tilmelding: https://www.kenddinerodder.dk/events-1/abent-hus-pa-bornholm-2/form Se særskilt program for aftenen	18:00	21:30	Foreningshuset Vestermarie Skole
Torsdag, 11 nov. 2021	Foto/billedaften, ved Elo Jacobsen	19:00	21:30	Rønne Bibliotek – Salen
Lørdag, 13 nov. 2021	"Kød på slægten" her kommer opfølgeren til sidste foredrag "Puslespil uden kanter" - Erik Kann	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 01 dec. 2021	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet. Tilmelding nødvendig pga. Covid 19 på tilmeld@bslf.dk	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Lørdag 04 dec. 2021	Julehygge Foredrag: "Havet er mit": Ilse Wederkinck	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
				<i>Vend</i>

Hold dig opdateret på: <https://bslf.dk/da/arrangementer.html>.

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forenings Aktivitetskalender forår 2022

Dato	Emne	Fra	Til	Sted
Onsdag, 05 jan. 2022	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet. Tilmelding nødvendig pga. Covid 19 på tilmeld@bslf.dk	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Lørdag, 15 jan. 2022	"Gå på rov i dit familietræ - og bliv familiens historiefortæller" - Dorte Kofoed	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 02 feb. 2022	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet. Tilmelding nødvendig pga. Covid 19 på tilmeld@bslf.dk	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Torsdag , 17 feb. 2022	Foto & billedaften, ved Elo Jacobsen	19:00	21:30	Rønne Bibliotek – Salen
Lørdag, 26 feb. 2022	"Digitaliserede matrikelkort." – Anders Pihl fra Ø-arkivet	19:00	21:30	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 02 mar. 2022	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet. Tilmelding nødvendig pga. Covid 19 på tilmeld@bslf.dk	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Søndag , 26 mar. 2022	Generalforsamling	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
	Sommerferie			
Lørdag, 27 aug. 2022	Bustur på Bornholm, Tilmelding på tilmeld@bslf.dk	10:00	17:00	

Hold dig opdateret på: <https://bslf.dk/da/arrangementer.html>.

A n e t r æ e t

Nr. 82, september 2021

ISSN: 1603 – 0281

Deltagerne på Fie's årlige bustur samlet på Foreningshuset Vestermarie Skole, fotograferet af den kære buschauffør.

Læs mere om turen inde i bladet hvor 39 deltagere, traditionen tro blev ført rundt på Bornholm til kendte og ukendte steder.

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening

Indhold

Generalforsamling	3
Bornholmsk Ordbog	5
Bustur med Fie	6
Lægdsruller.....	9
En Sandkåshistorie	9
Fra Arne Madsens dagbog	10
En vestermariereungs erindringer.....	11

Kære medlemmer.

Så har vi overstået både generalforsamling og bustur, hvor vi havde et par gode dage. Vi kan nu begynde at se frem til vinterens program, og jeg håber I vil møde godt op igen til vores arrangementer, efter at alle corona restriktioner nu er borte. Vi skal stadig passe godt på hinanden selv om vi er lidt mere afslappede i forhold til tidligere.

Hvis I ikke har opdaget det endnu så kan i sidst i dette blad se at Ø-arkivet har valgt at ændre åbningstiderne. Det er lige værd at bemærke, da det vil være træls at komme til en låst dør.

Derudover følger vi nøje planerne om arkivets fremtid, da det ud fra mit synspunkt vil være helt hul i hovedet at flytte publikumsafdelingen for Ø-arkivet til Tejn. Så bliver det da endnu besværligere for besøg fra bornholmere der bor på syd og øst Bornholm da de så skal med bussen til Rønne, og derefter skifte til nordlandet. Det er da helt ude i hampen, at flytte afdelingen fra det sted på øen, hvor der bor flest mennesker, til et af de steder hvor der bor færrest. De tanker er vist en ommer.

Følg vinterens program på vores hjemmeside: <https://bslf.dk/da/arrangementer.html>.

Formand Hans Ressel

Dato	Program – Husk at sætte kryds i din kalender
24-10-21 kl. 14	Kom i gang, puslespil uden kantbrikker, Biblioteket
09-11-21 kl. 18	Åbent hus, Start din slægtsforskning, Vestermarie Skole
11-11-21 kl. 19	Foto-aften, Biblioteket
13-11-21 kl. 14	Kød på slægten, Biblioteket
04-12-21 kl. 14	Julehygge, Biblioteket
15-01-22 kl. 14	Bliv familiens historiefortæller, Biblioteket

Generalforsamling

Af Jørgen Elleby

Årets generalforsamling blev holdt den 21. august, noget forsinket pga. Coronaen.

Der var mødt 31 op, Hans Vindahl Pedersen blev valgt til dirigent. Man startede med at mindes 11 af foreningens døde i årene 2019 og 2020.

Beretning

I sin formandsberetning kom Hans Ressel bl.a. ind på Coronaen. Den får skyld for meget her i verden, også i vores forening.

Vi har haft skruet helt ned for aktivitetsniveauet her i foreningen siden foråret 2020. Vi har aldrig haft så få arrangementer siden foreningens start, jeg vil dog nævne, at vi havde 6 foredrag samt julehygge, 6 slægtsforsker-aftner på Ø-arkivet samt 2 foto/billeder aftner og 1 bustur.

I 2020 havde vi kun et foredrag nemlig: De bornholmske Husmænd af Finn Kjærulff Hansen, derefter valgte vi at aflyse alle andre arrangementer pga. sikkerheden over for vores medlemmer.

Medlemstal dalene

Vi må nu se frem af med friske øjne, og få gang i vores forening, men vi skal stadig passe på hinanden, og det håber jeg i alle gerne vil være med til.

Vores medlemsantal i 2021, er på 629 medlemmer og det er over 100 færre medlemmer end i 2011, så vi kan ikke rigtig sige at vi går frem i forhold til tidligere.

Vi har budt 34 nye medlemmer velkommen i foreningen i 2019 og kun 21 i 2020, men da var det hele også lukket ned.

Vi skal hele tiden arbejde på at få nye medlemmer, så hvis I kender nogen, som kunne være potentielle medlemmer, så få dem med til vores foredrag, og overbevis dem om at det er et godt sted at være medlem.

Anetræet

Jeg vil rette en stor tak, til Jens Aagesen og alle dem som har bidraget med artikler og andet til redaktionen. I har alle været med til at skabe fundamentet til Anetræet.

Jeg vil samtidigt gøre opmærksom på, at det er muligt at modtage bladet elektronisk. Det kan spare vores forening for en del penge i porto og trykning.

Hjemmesiden

Den nye hjemmeside har nu kørt et par år, og tingene kører fint og stabilt uden nogen form for nedbrud.

Vi har haft en halv million besøgende på hjemmesiden, det er mere en 12 gange af Bornholms befolkning og det synes jeg er ganske godt.

Angående Kures gårdelister, så er der en ny på vej, som meget gerne snart skulle gå i luften.

Efterlysning

Vi har også god gang i indkommende data til foreningens harddisk, så derfor kunne vi godt ønske os nogen fra foreningen, som er datakyndige, så vi kan få mere gang i udsendelserne af data til harddiskene.

Mål for 2021-2022

Vi fortsætter i samme stil med tidligere år hvad angår foredragsholdere i en blanding af lokale og udefra kommende, vi vil evt. arrangere en bustur eller to og derudover holde arkivaften og billedaften som tidligere.

Valgene

Kontingentet fortsætter uforandret og det gør bestyrelsen også.

Eventuelt

Under eventuelt fremlagde Hans Res-sel det nuværende resultat af Kures Gårdregister. Bestyrelsen har købt sig professionelt hjælp til at udbygge registeret og nu kan man søge fra hjemmesiden uden at være medlem, som en appetit vækker. Men det store udtræk kan man kun få hvis man er medlem eller via Harddisken.

Salen tilkendegav at bestyrelsen bare skal arbejde videre.

Årets medlem:

Bestyrelsen havde indstillet Fie Sode Ellebye til at blive årets æresmedlem, for hendes store arbejde for og i foreningen. Fie Ellebye modtog et stort bifald.

Hej

Jeg troede aldrig, at bestyrelsen kunne få mig mundlam, men det lykkedes dem gevaldigt, ved at de gik bag min ryg, på en positiv måde 😊

Det kom som en kæmpe overraskelse for mig, må jeg indrømme, da jeg blev udnævnt til "årets medlem" Jeg blev meget berørt over det.

Jeg vil gerne takke mange tusind gange for den ære.

Mvh.
Fie Ellebye

Bornholmsk ordbog

Af Fie Ellebye

Der var mødt 30 deltagere op for at høre Alex snakke om ordbogen og så på "rævebornholmsk".

Der blev holdt god afstand på biblioteket. Den ordbog, som er udgangspunkt for hans arbejde, er den mest kendte og er Espersens bog, der udkom i 1908. V. Holm lavede et tillæg som også udkom i 1908. Holms materiale var indsamlet til sidst i 1800-tallet.

Der blev så påbegyndt en redigering i 1930-1940 fra håndskrevne ordbogs-sedler, men det blev aldrig udgivet. Man nåede kun fra A til F.

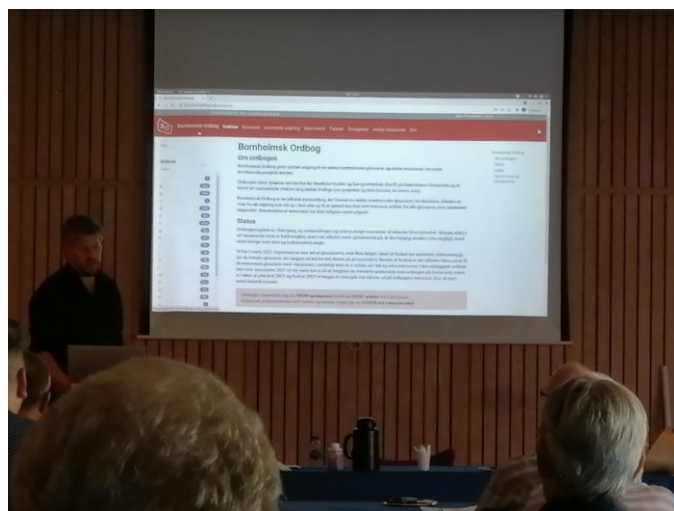
Vil gøre det færdigt

Nu er arbejdet så i gang med at få den HELT færdig, og der er heldigvis ca. 35 bornholmere der er i gang og mødes på Pedersker Forsamlingshus, når Coronaen ikke spænder ben længere.

Et rigtig interessant foredrag, og du kan gå ind på en hjemmeside og læse mere om bogen.

Hjemmesiden er:

www.bornholmskordbog.ku.dk

Projektet er allerede godt i gang.

Gerne flere med

Alex sagde også, at hvis du gik og kedede dig og ikke havde noget at lave, er du meget velkommen til at kontakte Alex på mail: alex@hum.ku.dk eller på tlf.: 53 60 01 21 så skulle han nok hjælpe dig med at finde på noget.

I kan vel godt høre, at han gerne vil have flere frivillige med i projektet?

Alex Speed Kjeldsen appellerer til flere.

Bustur med Fie

Af Jørgen Elleby

Der var afgang med Fie lørdag den 28. august kl. 10:00.

Vi blev budt velkommen af formanden Hans Ressel.

Hjemmeværnet

Det første stop på turen var Almegårds Kaserne. Her er der nogle ældre pensionerede folk fra Hjemmeværnet som mødes en gang imellem for at ordne papirer, fotos, folders og andet fra hjemmeværnet. Vi fik et grundigt indblik i deres arbejde.

Det var så muligt at gå rundt på arkivet alene og vi var blevet opfordret til at "pille".

Stedet bliver drevet af frivillige og ulønnet personale.

Dejligt selv at få lov til at pille lidt

Folkeskoven

Op i bussen igen for nu skulle vi i skoven. Turen fortsatte til den nyligt indviede Vestermarie Folkeskov.

Der blev på turen til folkeskoven fortalt om skoven, de lokale ildsjæle, regionskommunens ide og udsmykningen på stedet.

Der står bl.a. 14 forskellige ege langs vejen op til skoven.

I Folkeskoven er der 2 shelters, et nygravet vandhul og dyr udskåret i træ.

Mange af tingene er skænket af banker og forskellige fonde.

Der er for nyligt blevet indviet en 6 kantet pavillon i træ uden sider.

Det var tanken at vi skulle have indtaget vores medbragte frokost i folkeskoven, men det var begyndt at regne. Det var ikke voldsomt, men der var et alternativ.

Familiebillede

Alle op i bussen og videre til Foreningshuset Vestermarieskole. Her var både tørt, borde og stole og toiletter. Efter at have slappet lidt af, snakket en masse, fået taget et fællesbillede (se forsiden) var det op i bussen igen.

Vi kørte forbi Henrik Dalbæk Pedersen som er kunstneren til de mange dyrefigurer i Vestermarie Folkeskov og videre mod Svaneke.

Henrik Dalbæk Pedersens træfigur diskuteres.

Havtornplantage

Vi skulle besøge Camilla og Mads Meisner som i 2009 var flyttet til Bornholm for at dyrke og drive Danmarks første økologiske havtornplantage.

Vi blev budt velkommen med 2 vel-smagende smagsprøver. Nu var regnen virkelig taget til og der var småpytter alle vegne. Mads fortalte om produktionen og om den store hjælp firmaet har fået i deres opstart.

På indkøb

Vi var alle blevet våde og kolde. Så dejligt var det da vi blev budt på en lille lun havtorndrik, inden døre. Det blev fortalt at det var muligt at komme noget alkohol i hjemme hvis man ønskede det.

Derefter var der åbnet for salg af de mange produkter de to fremstiller: Marmelade, snaps, havtornsaft, olier o.m.a. Der blev handlet flittigt.

Vi kom lidt tidligt af sted, så vi skulle lige forbi Østermarie Kirke. Den er bestemt også et besøg værd.

Så skulle vi drikke kaffe. Vi kørte over Østermarie, Østerlars, over Tyskebrødrene til Rø. Det var så ikke selskabslokalerne i Rø vi skulle drikke vores kaffe.

Tilbage over Klemensker, Simblegårdsvej, Sorthat-Muleby. Forbi Hotel Skovly og ind til Rønne. Der kom mange forslag fra bussen til, hvor vi kunne drikke vores kaffe.

Chaufføren kørte os 1½ gang rundt i rundkørslen ved Haslevej/Nordre Kystvej. Vi sluttede vores lille rundtur ved Hotel Griffen.

Folk ville ikke rejse sig med det samme, da de troede at chaufføren drillede dem, men Fie fik dem overbevist om, at det var rigtig nok.

Et rigtigt fint sted med kringler, lagkage og kaffe. Der var nok af alle dele. Som sædvanlig en rigtig vellykket tur.

Lægdsruller

Af Jørgen Kristensen

Kan du ikke finde personer født efter ca. 1847 i din slægt, så er dette måske noget for dig!

En af de sværeste kilder i slægtsforskning er Lægdsrullerne, hvor de unge mænd er indskrevet fra 1862, hvor de er fra 18 til 45 år i det sogn de bor i. Det svære er at de er lavet på en mærkelig, måde som mange har svært ved at finde ud af.

Egen database

Det kan der nu være lavet om på, da alle Bornholmske Landruller er indtastet i en database som ligger på nettet som er nem at bruge på hjemmesiden <https://www.kristensen-kofoed.dk/> under Lægdsruller / Søg i lægdsrullerne.

VELKOMMEN TIL
HJEMMESIDEN KRISTENSEN-KOFOED

Jeg har undervist i slægtsforskning i ca. 15 år og slægtsforsket noget længere, så jeg kender systemet ret godt, men havde da også problemer, da jeg startede med at bruge disse ruller, derfor har jeg lavet denne database.

I starten for min egen skyld, men nu stiller jeg den til rådighed for andre.

Få kode tilsendt

Disse data kan alle få adgang til hvis man skriver til mig via min kontaktformular på hjemmeside så sender jeg en kode.

Jeg har kode på for at vide hvem der bruger disse data og ikke bare høster data, som ikke har noget med ens slægtsforskning at gøre.

Hjemmesiden er for Bornholmere eller dem der har rødder på Bornholm, og har brugt de sidste 4-5 år på at forske.

Hvad er lægdsruller?

En fortegnelse af mænd der har været på session og er klar til at være soldat, men ikke nødvendigvis har været det. Stort set alle bornholmske mænd er i disse ruller fra 1862 til 1932.

Dataene er taget fra de regionale "Landruller" som de kaldes i modsætning til dem der ligger arkivalier online som kaldes "Lægdsruller".

Landrullerne indeholder bl.a. højde, egnethed, helbred, fysiske mangler, straffesager og evt. rejsetilladelser

Lægdsrullernes problemer

I Lægdsrullerne kan man følge disse unge mennesker da der bliver skrevet i dem når de flytter. Vi skal vide hvor de har boet, når de blevet skrevet ind i rullen, når de er fyldt 18 år og det er her det er svært for mange fordi de er flyttet eller ude at tjene.

Efter at have fået kode og er inde på søgesiden møder du denne søgeformular:

SØG I NAVNEREGISTER
Fra Bornholmske landruller
Opdateret d. 21-7-2021

Søg i Lægdrullerne
Wildcards: " " erstatter et bogstav "%" erstatter et eller flere bogstaver.
Det er ikke muligt at bruge 3 wildcards i træk.
Det vil normalt være nok at indtaste de første 2-4 bogstaver.
OBS! Mindst ét felt skal indeholde mindst 3 tegn.
Fornavn:
Efternavn:
Fødested:
Årstal:
U-kreds: Lægd - Sogn:
Vælg Udskrivningskreds Vælg Sogn
Søg

Skriv helst fornavn og efternavn og vent med fødested og årstal til du har prøvet at søge.

Hvilket svar får du så:

Oplysninger om hvilken liste og bog oplysningerne er fra, oplysninger du skal bruge for at finde kilden igen. Fornavn og efternavn, kan sorteres på den lille pil til højre for Fornavn/Efternavn.

Højde: Før ca. 1900 i tommer og efter i meter.

Fødselsdag: Er der mange svar? (personer) Kan der søges i "Søg Fødselsdata" nederst på siden, hvor der kan skrives en dato (02-09-1875) ellers kommer der ikke noget svar. Det er kun nødvendigt med 2 eller 4 tal (02) (02-09) for at det man søger, kommer frem.

Konfirmation: Hvis jeg har fundet den? Der kan være personer der ikke er i landrullen, men fundet i Konfirmationerne.

Forældrenes navne: Som en sikkerhed for at man har funden den rigtige person. moderens navn er fundet i forbindelse med Konfirmation, men der er de ikke altid med.

Hvis der står at personen er død i den periode, hvor de er i rullen er det med her.

Udskrivningskreds: Lægd nr. bogstav, løbenr. og sogn er det som vi ofte har brug for som kilde.

Indkaldt til: Hvor soldat og dato for første indkaldelse og hjemsendelse.

Egnet til: koder kan findes på Sa.dk og nr. der står efter det nummer som blev trukket ved session.

Under vedtegninger: Det som der er af bemærkninger og rullerne ofte forkortet

Kommer fra og rejst til: Hvor vi skal finde dem før eller senere. Kun skrevet ind hvis det står i rullen ellers må man formode de er blevet boende samme sted. Se i Folketællingerne.

God for fornøjelse til jer der vil bruge hjemmesiden, selvom der er flere steder den ikke er færdig, men er der noget så skriv gerne til mig via min hjemmeside.

<http://kristensen-kofoed.dk/>

jorgen@kristensen-kofoed.dk

En Sandkås historie

Af Merete Svendsen

Mange flere opfordres. Slægtsforskning er for mig ikke kun det at finde sine "Aner", det er lige så meget at fortælle deres historie, netop for at huske og ære dem, som var før os.

Historierne bag

For at lave en god historie mener jeg også, der så vidt muligt skal indsættes billeder af personer og situationer fra deres liv samt billeder af ting, der har tilhørt dem og brugt i dagligdagen. Også det at komme i kontakt med slægtninge er morsomt, hvilket jeg har haft mange gode oplevelser ved. Men det fordrer jo så også at man lægger sin viden ud offentligt. Jeg benytter de historiske Facebook arkivers sider samt Ø-arkivet, som så hvis de finder det interessant ligger det ud på bb "bornholmskebilleder".

Historie og billede

Her sidst i maj måned blev jeg kontaktet af en granfætter, Kurth Carlsson fra Jylland (Ja det er ham fra Østerlars friskole), vore mødre var kusiner. Han ville lave sit slægtstræ, og han blev ovenud glad og forundret over al den historie, jeg sendte til ham, blandt andet havde han aldrig set sine forældres bryllupsbillede fra 1935 i Nyker.

Inger og Walther Carlssons bryllup 1935

Jeg kendte de fleste på billedet, men han kunne supplere med lidt flere. Han fik også lidt om sin mormors ungdom dokumenteret fra to billeder, som jeg fandt ved en tilfældighed på bb.

Ingeborg Nielsen 1901

Min familie stammer fra Dalegård i **Olsker** og ved at skrive "Dalegaard" i søgefeltet på bb kom et billede frem af en ung pige Ingeborg Nielsen, som var tjenestepige på Dalegård i **Nyker**. Jeg havde i min slægtstavle en af dette navn, hun blev i 1903 viet til min Morfars bror.

Ingeborg med søstre 1899

Der var yderlig et billede af hende med hendes to søstre (bil. 3), hvor hun var tjenestepige hos mine oldeforældre på "Vallegård" i Nyker, hvor hun havde passet min Mormor og hendes to søstre som jeg også havde fundet et billede på bb.

Mormor med to søstre

I Ft. 1921 for Risegård i Olsker har jeg fundet ud af, at den ældste af Mormors søstre Kristine har været tjenestepige hos Ingeborg.

Tante Kristine

Min fil om Ingeborgs familie starter således:

Mæby, Vallemark området i Nyker.

Ingeborg var gift med Alfred Hansen

Ingeborgs far var **Mathias** Peter Nielsen f. 20-11-1853 i Knudsker blev viet til Jørgine Bodil Kirstine f. Larsen 5-2-1856 i Nyker på Kongensmark.

Ved **Ft. 1880** bor de hos Mads Madsen Skov f. 26-10-1809 Klemensker, ugift avlsbruger på Nørregård parcel.

Ved **Ft. 1901** står Mads som slægtning og aftægtsmand og søster til Maren Skov f. 1812 også ugift husbestyrerinde.

Faderen, Mathias Nielsen er nu dag-lejer i landbruget:

Moderen, Jørgine Bodil Kirstine, eller **Bodilstine**, som hun blev kaldt, døde allerede 48 år gl. 16-10-1904 i Nyker. De fik seks børn sammen:

Hans Mathias Nielsen f. 14-11-1879 i Nyker.

Jens Peter Nielsen f. 23-4-1881 Nyker. I 1901 er han træskomager.

Ingeborg Hansine Nielsen født 7. marts 1883 på Nørregårds pc. På billederne har hun en kæde med kors i. Blev i 1903 viet til Alfred Peter Hansen fra "Munkegård" i Nyker, de boede mange forskellige steder. Hun led af dårlige nerver og døde på Blykobbe Plejehjem 29. februar 1948, de blev begge begravet i Nyker.

Johannes Christian Nielsen
født 12. april 1885

Manna Caroline Nielsen
født 24. august 1887,
blev gift med Theodor Kofoed på "Klippely" i Rø.
Hun døde 26. marts 1953 på sygehuset og blev begravet i Nyker.

Anna Margrethe Nielsen
født 24. januar 1894,
døde 17. januar 1979 sygehuset, og blev begravet i Klemensker.

Næste folketælling

Ved **Ft. 1921** er

Mathias flyttet til Rø (1911) sammen med sønnen **Hans** Mathias og datteren **Manna**.

De har yderligere en pige i pleje, Edle Sofie Schaugård født 26. marts 1914 i Rø.

Edles mor Karen Torkilline Hansine Skovgård 33 år, bor hos familien under fødslen og Mathias og Manna står faddere.

(moderen opholdt sig før fødslen i Klemensker præstegård)

Mathias Nielsen dør 74 år gammel den 10. november 1928, hvor han bor på 4. slg. fortov Rø. Blev begravet i Nyker.

Uddrag af Arne Madsens dagbog

Arne Madsen var lærer under krigen, men samtidig den årgang af soldater, der blev indkaldt både før og efter krigen. I 1945 boede han i Nexø.

Arne Madsen blev senere kendt som pastor emeritus, skribent og maler bosat i Grisby ved Årsdale.

Fredag aften den 4. maj 1945, var jeg inviteret ned til Ejnar Hauberg, Smedegade 3, Nexø, sammen med frk. Mikkelsen. Vi havde siddet og snakket om forskellige ting, så bliver frk. Hauberg kaldt ud i gården, kommer ind igen og fortæller, at det er sagt i radioen, at kapitulationen er kommen. Tyskerne havde betingelsesløst kapitulert, såvel for de Allierede som til Russerne.

Vi kunne dog næppe tro nyheden: "Fred over Europa – Danmark frit!". Vi måtte lukke op for radioen og hørte det meddelte i en eller anden udsendelse på tysk.

Den danske radio var ikke åbnet da! Den blev det senere, men da hørte vi det ikke.

Glædestrålende gik vi ud på gaden. Vi mente alle Nexøboerne vilde tage dem en aftentur, selv om klokken var ca. 23, men der var kun få ude. Vi lykønskede dog hinanden. Det var så befriende og glædeligt, og så længe ventet.

Folkemøde på torvet

Lørdag morgen den 5. maj, kom Keld op på mit værelse og sagde: "Alle folk skal møde hende på Torvet, og vi skal hejse flaget kl. 0800", for i den time skulle al krig ophøre.

Meddelelsen om dette Folkemøde var opslået håndskreven her og der, på vinduer, på vægge og porte og fra kl. 8-9 kimedede kirkeklokkerne. Glæden betog os. Og vi mødte alle frem. Mange, mange Nexøboere mødtes på torvet, da klokken var 8, og kirkeklokkerne kimedede. Et ungt par, som jeg kendte, de skulle giftes netop denne dag. Jeg fik hilst på dem.

Borgmester Harild talte på et fyldt torv.

Vi stod så og ventede på hvad der skulle ske.

Klokken var over 8 - da borgmester Harrild stod frem midt på Torvet og talte til os alle sammen. Det kneb dog med at høre, vi nærmede os derfor alle midten af Torvet, men lyden af de mange skridt, var med til at gøre det vanskeligt at høre begyndelsen af talen.

Jeg fik dog fat på dette, "at vi ville føle os lykkelige, ved at være et frit folk, der atter kunne hejse det Danske flag, men vi skulle samtidig bevare ro og orden". Han lykønskede samtidig vort folk, at det havde fået lov til at beholde sin gamle Konge så længe, så at han kunne opleve Frihedens Dag, sammen med sit Folk. Og sluttede med et Leve for Kongen og Danmark.

Derefter sang alle "Der er et yndigt Land" og "Kong Kristian", samt "Kongernes Konge".

Danske farver

Skolebørnene, anført af overlærer Bjerregård, kom ind på Torvet i en lang kolonne med Dannebrog i spidsen. De tog opstilling foran Centralhotellet, og hjalp godt med til sangen. Alle fik hilst på hinanden, man trykkede i hånden, og lykønskede og alle fik et lille Dannebrog flag. De blev solgt af Jacobsen, Funk og Vilhelm Jensen. De Danske farver prægede det alt sammen. Formiddagen lå badet i Solskin. Arbejdet var ophørt. Vi holdt fri.

Klokken 12, hørte vi Kongens tale over radioen. Dernæst Statsminister Buhls tale.

Og kl. 15, var der atter møde på Nexø Torv. Denne gang var også hele Nexø forsamlet, så godt som. Vi sang atter danske sange og sognepræsten Mathisen talte oppe fra Blikkenslagermester Erichsens balkon.

Flere flygtninge

Da vi ved 5-tiden gik til havnen, så vi at der var kommet flere skibe og en mangfoldighed af soldater. Mand ved mand stod opstillet på de såkaldte "fladlus", landgangsbådene. Og hvilken uhørt mængde tyske soldater. De gik selv i land, og de blev ved at gå i land.

Mellem 5.000 og 6.000 mand, det

mente de selv. De fyldte både den nye og den gamle havneplads.

Ja, vi mente jo ellers at krigen var forbi, og at de ankom, for at overgive sig?

De var våbenløse. Våbnene var blevet ved fronten, ved Hela, på det Kurischec Hafen og ved Danzig. Ved et under var de sluppet bort derfra.

Vi talte med en soldat der var sønderjyde. Han havde sin familie et ganske kort stykke vej fra den Danske grænse, han håbede han kunne få dansk borgerkab. Han var lærer og havde ikke på mange år talt et dansk ord. Men det gik fint.

Kaptajnen fra hans kompagni var borte, så han havde overtaget kommandoen.

De havde været 110 mand i kompagniet, nu var de 35. Han havde været med under hele krigen, tre år i Rusland bl.a. ved Ural.

Han spurgte interesseret efter Christmas Møller, Martin Andersen Nexø, samt hvordan det var gået med Fritz Clausens parti.

Lystskoven syd for Nexø

Hele udskibningen varede det meste af aftenen. Ved mørkets frembrud drog det meste af skaren, kompagni efter kompagni af sted mod Lystskoven. Sørejsen havde været i 27 timer. De havde ikke haft ro i 7 uger fortalte soldaterne. Det var koldt i disse dage, men det var nu intet imod det de havde

oplevet. De fortalte om kampflyene i mængde om dagen, samt om jagerflyene om natten, der kastede brandbomber hvorved skovene blev antændte. De lå således i bombekratre og granathuller, forstærket med bjælker. Ja, og nu lå de så ved deres bål i Lystskoven, så godt havde de ikke haft det længe.

Jeg må indrømme, at vi ynkede dem alligevel, at de skulle ligge der.

Det var i grunden et sjældent syn at se de mange bivuakker samt de mange bål. Det var nu lørdag.

Stadig kamp mod russerne

Vi spurgte for øvrigt en soldat, en Wienerdreng, der efter første verdenskrig, havde boet hos en familie på Møen, hvordan det var nu efter Krigens ophør?

Han svarede, at de jo havde overgivet sig til Englænderne og Amerikanerne, men at de stadig sloges mod Russerne. Vi mente de var galt underrettet.

Soldaten svarede samtidig, at 99% af styrken ønskede at afslutte krigen. Men de havde jo intet at glæde sig til, alt var ødelagt, de havde mistet alt. Kone og børn var dræbte, og hjemmet ødelagt. Og Wien havde Russerne taget.

Søndag den 6. maj

Jeg og Hauberg kørte en tur ud omkring Lystskoven for at se hvorledes det stod til derude.

Soldaterne var i færd med at gøre toiletterne rene, de vaskede sig i lange rækker og tog vand fra Ferskesø. Her og der hang der vasketøj til tørre i buske og på grene. De stod og barberede sig. Feltbarberen var i fuld aktivitet.

Røde Kors bespiste soldaterne, maden blev lavet ude på Konservesfabrikken.

Flygtende tyske soldater går i land fra Nexø havn.

20.000 mand

Ved 4-5-tiden hørte vi, at der igen var kommet en sending tyske soldater til Bornholm. Og denne gang endnu flere. Der var kommet 10-12.000 mand og 1-2.000 flygtninge. Således et samlet antal på omkring 20.000 mand. Og her sidste gang havde de våben med. Så var der nyt at se på igen.

Den voldsomme invasion var ved at overgå lørdagens fest og højtid. Soldaterne lejrede sig langs strandkanten fra havnen og ud mod sygehuset til. Larsens bådehus var taget i brug. Der blev fortalt, at en officer havde spurgt Larsen, om han ville købe guld. Han havde taget i lommen, og taget en

håndfuld guldklumper frem, fra tandsæt. Antagelig fjernet fra døde soldater. Larsen skulle ikke købe guld.

Vi andre sad på havnebænken ved havnen og betragtede livet dernede, og aktiviteterne blandt soldaterne. De opstillede samtidig kanoner og antiluftskyts. En kampvogn rullede frem. De bar våben i land og en mængde tungt materiel.

Vi betragtede det med stor nysgerrighed og mente jo stadig væk, at der var Fred. Og gik i øvrigt roligt i seng.

Mandag den 7. maj

Formiddagen forløb på sædvanlig vis. Jeg havde godt hørt at Tyskerne havde løsnet nogle skud efter nogle flyvemaskiner, men vi havde som alle andre ikke tænkt nærmere over det.

Men klokken 12.15, da vi skulle til at spise, flæskestegen var lige sat på bordet, vi skulle høre den engelske presse, så lød der antiluftskyts nede fra stranden. Vi var alle indendørs, da luftalarmen lød!

I det samme knitrede antiluftskyts og maskingeværer. Vi kastede os på gulvet bag vinduesruderne. Jeg greb hundens kurv, hvori han lå, så styrtede vi alle ned i kælderen. Der hørtes samtidig nogle vældige drøn.

Det susede og hvinede, et djævelsk spektakel overalt.

Flugt ud af byen

Da det var overstået, ville vi ud på gaden, for at se, hvad dette var. Og i det

samme kom Thorvald og Emmy og de fire børn.

“Tag drengen”, sagde Thorvald. Han kom bærende med ham på armen. ”Vi kan ikke være inde i vort hus” sagde han.

Han løb igen tilbage til deres hus. Og maskinerne vendte tilbage igen. Og atter et djævelsk angreb. Det rystede i husmurene, børnene skreg og græd. Vi var alle urolige og bange. Hvad var dette? Hvad var meningen? Var der ikke fred? Og nu så kom de russiske flyvere, vi må se at komme bort!

Lad os tage hvad vi kan få fat i og så tage ud på landet! Vi skyndte os at pakke nogle nødtørftige ting sammen, greb barnevognen, en kuffert med forskelligt tøj, samt nogle tæpper, cykler. Og drog af sted. Ud af byen, og ad Ibsker til.

Mangfoldige andre gjorde det samme. Flere og flere strømmede ud af byen, ad alle de forskellige indfaldsveje.

Stærk ophidselse

På vejen op til Ibsker talte jeg med en mand, der havde siddet og spist, han følte pludselig et vældigt lufttryk, ruderne blæste ind, han og konen smed sig på gulvet, og idet de greb hver et barn, søgte de at komme i læ ved skorstenen. Skorstenen revnede og de for ud af huset, tæt ved huset stod en tysk kanon i stilling.

Granater og kugler røg omkring dem, de kom ned i en kælder, hvor børnene skreg, men de var reddede.

Han var ophidset. Og rygtet havde hurtigt fortalt, at August Phils ejendom var ramt, det gjaldt også Mælke-Schou, samt nogle andre huse var ramt. Talrige ruder var gået, samt mange tage havde smadrede tagsten. Vi var alle stærkt ophidsede!

Nyt flyangreb

Senere på dagen ca. kl. 1800, kom så angreb nr. 2. Flyangrebet kom ligeledes i to bølger. Og det var endnu voldsommere end det første.

Vi stod oppe hos smedemester Holm og så det hele. Maskingeværerne knitrede deres karakteristiske salver. Og bomberne faldt igen. Detonationerne drøned. Og Nexø lå igen i ildpølens helvede. Det var grusomt. Og så endelig var det forbi. Tyskerne skød som rasende.

126 bomber

Om aftenen tog jeg til byen. Nexø gader lå overstrøet med glasskår og tagsten. Vort hus var tilsyneladende uskadt, en enkelt rude ud til gaden var knust. Men da jeg kom ind i gården, ak! Hvilket syn. Verandaen var borte. Alle vinduer var væk, og haven var overstrøet med brædder, sten, og murbrokker. – Jeg fik lige kastet sæd til hønsene. Vand fik de ikke.

Jeg gik hurtig op og ind i huset, samlede forskellige ting sammen. Ud igen og bort!

Jeg fik samtidig set at Frk. Munks hus var slemt beskadiget. Det gjaldt også

Petersens hus ud mod gaden.

Men jeg så ikke den overskårne bombes rester, i vores have, med det gule indhold. Jeg så hellere ikke, at en del af Harthmanns og Sonnes hus var borte. En fuldræffer.

Der faldt 126 bomber i Nexø.

Tirsdag den 8. maj

Om formiddagen var vi gået en tur op til Sct. Ibs Kirke. Vi havde været der før. Der samledes jo Nexø-boerne.

Alle vegne var vi jo evakueret.

Hos Solvejs var vi efterhånden 23. Vi lå ude på verandaen i halm. Andre lå rundt om i huset i senge.

På Fjeldstâuan lå 30. Andre steder en snes osv. - osv..

Tredje angreb

Og så om aftenen den 8. maj, kom angreb nr. 3 på Nexø. Det var det voldsomste og største af dem alle.

Vi så flyverne komme nord fra, de dykkede, bombede, og vendte, og efter en stund gentog det sig.

Nexø var lagt i ruiner. 4/5 af byen var fuldstændig ødelagt. Og jeg mener, at

der ikke i hele byen, var et hus, der var urørt.

Ild havde antændt Munchs bræddelager, en heftig brand var opstået. Nexø brændte. Hvor galt det hele var, vidste vi ikke. Men grusomt var det. Og hvad ville der mere ske?

Onsdag morgen 9. Maj

Et par russiske maskiner fløj hen over Nexø og skød. Det blev ikke besvaret. Tyskerne havde opgivet.

Vi cyklede mod byen. Thorvald kørte helt ind. Han ville ned og se om hans hus endnu stod?

Jeg fik at vide, at vort hus var "uskadt", fra gårsdagens, vel at mærke. Dvs.. det var ikke blevet mere ramponeret.

Da Thorvald kom tilbage, var han stærkt bevæget. "Alt er borte" – "Det er et stort krater". Ikke så meget som en barnestrømpe var der tilbage. De ejede ikke mere, end hvad de stod og gik i.

Stadig fly i luften

Om eftermiddagen kørte jeg så til Kurmøllen efter brød. På tilbagevejen hørtes flyvere. Og højt oppe kunne vi

skimte 19 flyvere. Andre mente dog at der havde været flere. Hvad ville de? Vi skulle dog ikke spørge længe. Jeg havde tilfældigt truffet på en mand og kone med deres lille barn i en barnevogn, samt en dreng på omkring 15 år.

Nu fór vi så ned i det nærmeste beskyttelsesrum, bryggerset i en større gård. En ret stramtandet kone skød døren til side, og spurgte hvad vi ville?

"Vi er flygtninge"!

"Nå de kunne i hvert fald ikke tage imod flere", de havde allerede 5.

"Nej det forstår vi", men vi søgte kun ly for bomberegnen.

Den djævelske torden fortsatte udenfor! Nå ja, men vi skulle da også mærke krigen, mente hun! – Hendes datter var syg med ondt i halsen, og lægen kunne ikke komme.

Bombning af skibe

Da bomberegnen var forbi takkede jeg den "venlige madame" hjerteligt. Jeg ved dog ikke om hun begreb ironien. Glædeligvis var hun optøet lidt.

Men mærket til krigen havde hun overhovedet ikke. Jeg var noget harm i sind.

Atter vendte flyverne tilbage igen. Jeg mødte en ung mand der var på vej til Østermarie.

Jeg styrtede ind på en gård. Sejrs gård, vistnok? Der var en anderledes flink frue, der var her. "Krigen gik dem på nerverne" sagde hun. "Hvad var dette, mon"? Vi tænkte og omtalte alle mulige planer derfor!

Heldigvis for os, var det ikke alle de Østbornholmske fiskerlejer der var blevet bombet.

Men ude på havet, var der en flåde på en snes skibe, der havde været målet og fået bomberegneren.

Et meget stort skib, havde de fra Fuglesangen set at det havde fået en fuldtræffer, damperen blev kappet over i to dele, og skibet sank øjeblikkelig.

Længe endnu varede "helvedesilden". Omkring en time mener jeg.

Alle skibe væk

Da vi så så ud på havet, var der intet at se. Men der var nok nogle der var gået fri.

Bl.a. var der en mindre båd, med 17 soldater, der var strandet i nattens løb ved Svaneke.

De var blevet reddet, kommet i land, og var blevet afvæbnet. Så Livet frelste de da.

Nexø i ruiner

Om aftenen kørte Mor, jeg, smed Holm og Dora ind til Nexø med Holms bil. Der læste vi så meget tøj, som det var muligt at have med os ind i bilen. Jeg tog Mors cykel og en kasse sko. Så var det da reddet.

Der var meget ødelagt i Nexø. Garderne var overstrøet med glasskår og tagsten. I vores have lå bomben! Kjærsgårds forretning, Sparekassen, Banken, Torvet var ødelagt og nedbrændt. Mangfoldige huse fuldstændig ødelagt.

Dampskibsekspeditionen var jævnet med jorden og mange Tyskere havde søgt tilflugt der og var blevet dræbt. Rygtet lod sige, at de blev begravet i Nexø.

En smadret dampskibsekspedition.

“Østbornholm” - blev ikke til damper mere. "Nordbornholm" muligvis. Havnen var stærkt beskadiget. En tysk Damper var ramt af en fuldtræffer, det samme et ammunitionsskib. Ja kort og godt – "Nexø kan ikke opbygges igen, uden en halv snes års arbejde, mente Sygekasse-Andersen. Og næste år skulle byen have 600-års jubilæum!

Freden

Og så endelig – endelig, gentager jeg, onsdag aften, fik vi besked over radioen, at der var ankommet 100 Russiske mænd, der førte forhandlinger, med Styrelsen derude og den tyske Kommandant von Kamptz.

Den tyske kommandant havde kapitulert.

Alle tyske soldater på Bornholm, skulle føres til Rønne, hvor de ville blive afvæbnet!

Ejn vestermariahorra

Lars Peter Dahl har fulgt opfordringen i forrige nummer fra Birgitte Marcussen at skrive sine erindringer. Her følger første del som omhandler barndommen på Nørregård i Vestermarie.

Det hele begyndte på en regnfuld dag den 22. august 1928, min far måtte hente Jordemoderen for 11. gang. Det blev da heldigvis også den sidste gang. Jeg ved ikke på hvad tidspunkt det skete, men da det var regnvejr, sinkede jeg jo ikke Far i høstarbejdet. Det har han nok været glad ved.

Første erindring

Der kom til at gå ca. 2 år før jeg kan erindre noget af min tilværelse, det var min Mors fødselsdag, den 15. december 1930. Da kom min søster Edit ned fra loftet med sin lille Datter på armen, og en fløjtekedel i hånden. Det var fødselsdagsgaven til Mor. Jeg har tit tænkt på, hvad der gør at man husker en betydningsløs ting, men har glemt alt andet, sikkert vigtigere begivenheder.

Første endefuld

En vigtig begivenhed kan jeg huske fra den vinter. Min far var ved at "brødda" hestene, og havde en hests ben oppe og skulle til at slå "brøddana" i. Så tog jeg hammeren og stillede mig akkurat så langt væk, at Far ikke kunne nå mig og hammeren, og der blev jeg stående,

lige meget hvor gal Far blev!

Så pludselig slap han hestens ben, og så fik jeg sådan nogle klask i bagdelen og så smed han mig ud på møddingen. Det er den eneste endefuld jeg kan mindes at have fået af Far.

Lars Peters far, Frederik Christian Dahl

Mange i arbejde

Jeg var altså blevet nr. 11 i rækken og "Gårddrønten" altså ham der skulle arve gården, og jeg lærte da også hurtigt at arbejde på gården, ligesom mine andre søskende.

På gården var der som regel to karle, en fodermester, to piger og så altså en flok Børn som også måtte tage deres tørn.

Vi skulle fx altid hjælpe til med at malke, pille sten på marken om foråret, hakke roer, høste, tage roer op osv.

Stenkuler

Min ældste søster Else, boede på Søholm, lige ved Tingstedkøbmanden, der hvor Almindingen tager sin begyndelse. Hun fik en søn året før jeg blev født, og en året efter, Carlo og Poul, og de to legede jeg meget med.

Oppe i skoven der hørte til Søholm og Nørregård, var der en masse små sten-kuler, som især arbejdsløse Svenskere havde lavet. De kom herved om foråret og fik så lov til at bryde granit inde i skoven, hvor den sprang frem. Det slog de til paksten, og solgte til vejma-teriale.

Et hårdt og drøjt liv. Ofte måtte de trille stenene ud til en vej, men de må jo have fået lidt ud af det, for de kom igen år efter år.

Disse kuler blev efterhånden fulde af vand, og det benyttede vi os af. Vi bade-ede i dem og brugte dem til at sejle i. Vi benyttede et gammelt badekar af zink. Det var noget så sjovt.

Vi lavede mange søslag, og når ”bå- den” så sank på det dybe vand hvor vi ikke kunne bunde, havde vi bundet et reb i så vi alligevel kunne bjerge ”sku- den” op på land.

Der var en kule oppe ved Bobbeste- nen, som var meget dyb. Der var sam- tidig en høj skrænt og her tog vi tilløb til og sprang ud, det var vældigt sjovt, men vi skulle hurtigt op til overfladen, for kors hvor var vandet koldt bare et

lille stykke nede. Det var jo stillestå- ende vand, så kun overfladen blev op- varmet om sommeren.

Livet i lyngen

Oppe i lyngen voksede der en masse Bylenbær (blåbær). De smagte herligt, men var frygtelig kedelige at plukke.

De skulle plukkes til syltning, men fyldte ingenting i spanden.

I lyngen var der også mange hugorme, og var vi forsigtige kunne vi være hel- dige at se dem, men de var meget sky. En bevægelse og så var de pist væk.

Rævegrave

På den anden side af Søholm lå Pinde- løkkegård. Her var der en masse uop- dyrkede høje, hvor der blev smidt en masse marksten hen.

Her var der ofte rævegrave og gav en oplevelse for sig. Der findes vel ikke noget så sødt som nogle små ræveun- ger, der i starten er helt blålige i pel- sen, men hvor kunne de lege. Jeg kunne ligge i timevis og kigge på dem. Der var også mange rådyr i skoven. Ikke sjældent så vi små rålam om for- året, nogle gange kom de helt ned til hønsehuset på Søholm. Men de for- svandt som lyn når vi kom.

Ny landevej

I den tid blev landevejen over Tingsted mod Almindingen lavet om. Den gamle var meget smal og bestod af en hel masse bakker. Dem jævnedes man ud for at gøre vejen mere lige.

Der skulle så flyttes en masse jord og bortsprænge sten. Så derfor anlagde man et tipvognespor til at befordre det hele på. Det strakte sig fra Søholm til langt ind i Almindingen.

Så om søndagen, når arbejderne var væk og vognene stod øverst på bakken var det fristende at slække bremserne og så køre hele vejen ned.

Det gik altid godt, bortset fra engang min svoger Thorkild opdagede det. Da kom jeg meget hurtigt hjem!

Rask svømmetur

Engang hvor vi kørte den anden vej, standsede vognene ved Lilleborgsøen. Vi fandt en lille robåd på engen og den fik vi hurtigt sat ud i vandet. Dejligt med en rotur, men da vi var kommet et stykke ud i søen, opdagede vi at ejeren havde fjernet bundproppen, for lige pludselig væltede vandet op i båden. Jeg blev panisk bange. Jeg havde i forvejen en aversion over for mørkt vand så jeg sprang over bord og svømmede det bedste jeg havde lært.

Carlo og Poul sagde bagefter jeg havde sat ny olympisk rekord i svømning. De havde i hvert fald aldrig set nogen svømme så hurtigt.

Kristian Ols

En af de store oplevelser som barn var at gå på besøg hos vores naboer. I det første hus på Kongstubevejen boede Kristian Ols.

De var meget gamle og snakkede et så kønt Bornholmsk sprog, som jeg

hverken før eller siden har oplevet. En skam der ikke var nogen båndoptager den gang. De brugte alle de gamle ord som vi i dag ikke synes passer mere, men når de snakkede var det bare helt naturligt og passede bare.

Jeg spiste ofte hos dem. Hun lavede så mange sjove retter, som jeg ikke kendte. Det var en helt anden verden.

Når vi fik grød, stillede hun fadet midt på bordet, og så fik vi hver en hornske og spiste fra fadet fra hver sin side.

Det var ikke altid det smagte lige godt, men det var en stor oplevelse.

De havde en gammel hvid hest. Den var over 30 år og kunne heller ikke bruges på marken længere.

Olsen kunne ikke nænne at skille sig af med den, han sagde: ”Ja vi hâr udtjænt bæggje, mæn læjefram slå vos ijæl e vel mæst synj, bâra vi få lid å æda, læva vi vel igrân enu”.

Søster Edith

I det næste hus boede min søster Edith. Det var et dejligt sted at komme. Dels boede deres datter Grethe der jo, hende regnede jeg for min lillesøster, de havde jo boet hos os de første år, men efter at Edith var blevet gift med Mathias, og flyttet her ned bag skoven og taget Grethe med sig, så jeg det som en pligt at besøge mest muligt.

De havde verdens hyggeligst lille hus, og jeg havde gerne flyttet derned hvis jeg var blevet spurgt.

Her var man helt fri for pligter. Ingen malkning, Edith malkede altid selv deres ko, ingen sten at pille, og så var her

altid en masse spændende ugeblade at kigge i.

Mathias kaldet Tis, var en rigtig hygeonkel og selv om jeg godt kunne hjælpe ham en hel dag med at skære og kløve brænde, syntes jeg ikke det var noget arbejde sådan som hjemme.

Kyllingehjælp

De opdrættede også fasan og agerhønskyllinger.

Når nogen kom til at ødelægge en rede når de mejede, så kom de ned til Edith med æg eller kyllinger.

Fasankyllinger i pleje hos Edith

Jagtforeningen skaffede en mase rugeskasser og så blev æggene lagt under en rugehøne. Når kyllingerne kom, blev der for alvor travlt, for så skulle de fodres med bl.a. myreæg, og vi unger

for rundt og fandt myretuer og kom hjem med den ene pose myreæg efter den anden.

De blev så sat ud igen når de var store nok til at klare sig. Fortrinsvis hvor de kom fra, med der var mange som aldrig hentede dem, og så fik de lov til at blive hos Edith og Tis.

Foderpladser

Jeg kan huske de strenge vintre i trediverne og fyrreterne, hvor vi gik i skoven til de forskellige foderpladser vi havde lavet, med korn og opfejning fra tærskværket.

Her kom de og spiste af hånden og kunne godt lide at sidde på skulderen af os til den næste foderplads.

(Fortsættes i næste nummer...)

Nye åbningstider Bornholms Ø-Arkiv:

Mandag:	10:00 – 15:00
Tirsdag:	Lukket
Onsdag:	Lukket
Torsdag:	10:00 – 15:00
Fredag:	10:00 – 13:00

Foreningens Facebooksgruppe:

”Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening” er en lukket gruppe kun for medlemmer.

Du kan få godkendt din ansøgning, hvis du skriver dit medlemsnummer på anmodningen.

Foreningens Hjemmeside:

www.bslf.dk

Afsender: Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening, Storegade19a, 3790 Hasle, DK

Bestyrelsen

Formand: Hans Ressel

Tlf.: 30 13 81 82

E-mail: fm@bslf.dk

Næstformand: Elo Jacobsen

Tlf.: 30 49 26 51

E-mail: nf@bslf.dk

Kasserer: Tonni Jørgensen

Tlf.: 56 96 45 58

E-mail: ks@bslf.dk

Sekretær: Fie Ellebye

Tlf.: 24 93 15 15

E-mail: sk@bslf.dk

Best. Medl.: Susanne Ressel

Tlf.: 56 95 81 82

E-mail: 1bm@bslf.dk

Best. Medl.: Jørgen Elleby

Tlf.: 42 19 90 91

E-mail: 2bm@bslf.dk

Best. Medl.: Palle Pedersen

Tlf.: 40 30 92 83

E-mail: 3bm@bslf.dk

Suppleant: Erik Hørringsen

Tlf.: 25 72 25 84

E-mail: 1s@bslf.dk

Suppleant: Jack Funch

Tlf.: 24 67 11 73

E-mail: 2s@bslf.dk

Anetræet

Redaktionen afsluttet 13. september.

Redaktør

Jens Aagesen

Nyheder og artikler du synes kunne have interesse for os andre, sendes til:

red@bslf.dk